

Ewa Stawicka

98.Sesja Plenarna CCBE (Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej), Bergen 23-24 maja 2003 r.

Palestra 48/5-6(545-546), 235-237

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SYMPOZJA KONFERENCJE

98. Sesja Plenarna CCBE (Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej) Bergen, 23–24 maja 2003 r.

Na krótko przed spodziewanym ostatecznym rozstrzygnięciem kwestii członkostwa w Unii Europejskiej kolejnej grupy krajów, późnowiosenne spotkanie gremiów CCBE zostało w naturalny sposób, w znaczącym stopniu ukierunkowane na tę właśnie kwestię. Status członka-observatora uzyskał samorząd adwokatury litewskiej; na wyjątkowo preferencyjnych warunkach, po długiej dyskusji, przyjęto w takim samym charakterze również Unię Adwokatów Ukraińskich. Sporo uwagi poświęcono nadto projektom rozwiązań finansowych, związanych z – najprawdopodobniej rychłym – przekształceniem pozycji kilku delegacji narodowych z obserwatorów w pełnoprawnych członków. Wiążących projektów w tym zakresie wciąż jeszcze nie wypracowano, należy się spodziewać powrotu do kwestii budżetu organizacji i wpływu jego wskaźników na wysokość składek na kolejnej sesji plenarnej, która odbędzie się jesienią 2003 roku. Delegacje narodowe kilku członków-observatorów, w tej liczbie delegacja polska, utworzyły parę miesięcy temu nieformalną grupę w celu wspólnego prowadzenia negocjacji na ten temat z ciałami decyzyjnymi CCBE; wewnętrzne prace tej grupy będą kontynuowane.

Pośród innych spraw, najżywiej zaprzatających uwagę delegacji polskiej, trzeba wyróżnić kwestię podatku od wartości dodanej nakładanego na usługi prawnicze. Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej przygotowała dokument zatytułowany „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości a VAT”. Oto obszerne cytaty z tego opracowania:

(...) CCBE pragnie po raz kolejny podkreślić specyfikę świadczenia usług prawniczych na rynku wewnętrznym. Usługi prawnicze zajmują szczególne miejsce na rynku usług i dóbr. Z jednej strony – mają one tę przewagę nad obrotem towarowym, że mogą przecież dotyczyć podstawowych praw jednostek, więcej nawet: funkcjonowania całego systemu demokracji. Z drugiej strony – mają one wpływ na strukturę owego rynku wewnętrznego, w całości rządzącego się regułami prawa.

Usługi prawnicze polegające na reprezentowaniu stron w sporach, różnią się od innych usług. Po pierwsze, udział stron w sporach nie jest kwestią ich swobodnego wyboru. Strona wstępuje w spór albo dlatego, że zostaje pozwana, albo też dlatego, że dochodzi swoich praw. Podobnie jak usługi z dziedziny ochrony zdrowia – usługi prawnicze nie są częścią

sektora „usług codziennych” dla konsumentów. Po drugie, praworządność w takim samym stopniu dotyczy wszystkich, a zatem zasada równości stron i reguły sprawiedliwości każą jednakowo traktować podmioty procesujące się, i to zarówno w kwestii dostępu do wymiaru sprawiedliwości, jak i w sferze jego wykonywania.

Stosowanie VAT prowadzi do nierówności podmiotów, ponieważ podatek ten podwyższa cenę usług dla osób fizycznych, pozostając zarazem neutralnym dla podmiotów gospodarczych, które mogą tę daninę rozliczać. Państwo, które jest wszak depozytariuszem idei praworządności, nie może nakładać ani utrzymywać tego rodzaju nierówności w traktowaniu, ponieważ oznacza ona nierówność dla podmiotów uprawnionych.

Wobec powszechnej – na poziomie europejskim – rewizji i racjonalizacji reguł oraz wyjątków w stosowaniu obniżonych stawek VAT, CCBE pragnie przypomnieć wszystkim, których to w jakikolwiek sposób dotyczy, fundamentalne wymogi i zasady, w tym między innymi Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także Art. 47 Karty (Praw Podstawowych); czyni to niniejszym w tym celu, by VAT przestał być zarówno przeszkodą w dostępie do sprawiedliwości, jak i jej naruszeniem, niemożliwym do pogodzenia z regułą równego traktowania podmiotów uprawnionych. (...)

CCBE z całą mocą apeluje o zmianę Aneksu H do 6-tej Dyrektywy na temat VAT z dnia 17 maja 1977 r. (77/388/EEC) – w taki sposób, aby stosowane były obniżone stawki VAT do usług prawniczych polegających na zapobieganiu sporom bądź prowadzeniu sporów, a świadczonych na rzecz osób prawnych bądź osób fizycznych, o ile nie dotyczy to ich działalności gospodarczej objętej podatkiem VAT. (...)

Warto w tym miejscu skomentować, że problemy wynikające z prób traktowania usług prawniczych w taki sam sposób, jak wszelkich świadczeń konsumenckich, powracają na forum CCBE w różnych kontekstach, nieodmiennie budząc żywy sprzeciw przedstawicieli palestr europejskich. Problemy te wiążą się bardzo blisko z zagadnieniem „regulacji w wolnych zawodach i jej skutków”, konsultowanym ostatnio drobiazgowo przez Komisję Europejską. Organ UE włącza w nie cały szereg różnorodnych zawodów, w tym – zawód adwokata, CCBE natomiast – jako reprezentacja palestr europejskich – włącza się aktywnie w owe konsultacje. Stanowisko Rady Adwokatury i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej opiera się w znacznej mierze na opracowaniu przygotowanym przez Austriacki Instytut Studiów Wyższych. Owo studium zawiera następującą, zasadniczą konkluzję: niski stopień regulowania działań wolnych profesji (a w szczególności wolnych zawodów prawniczych) przez organa państwowe nie jest przeszkodą, lecz przeciwnie: bodźcem dla rozwoju zdrowych tendencji w owych zawodach. Badania statystyczne w krajach Unii wykazują bowiem, że jeżeli w danym państwie przyjęto niższy stopień regulacji, dochody poszczególnych reprezentantów danej profesji są wprawdzie niższe, lecz za to wyższa jest ich liczba i wyższy jest łączny wypracowywany przez nich obrót. Pewne aspekty wolnego zawodu, takie jak np. postępowanie dyscyplinarne bądź wymogi stawiane kandydatom do danego zawodu, powinny być objęte regulacją – i sprzyja to interesom konsumentów. Nie sposób jednakże posługiwać się kryteriami wyłącznie ekonomicznej natury, gdy rzecz idzie o usługi prawnicze – stwierdza raport austriackiego instytutu badawczego.

Jednym z punktów obrad Sesji Plenarnej była także kwestia wypracowywania wspólnych europejskich standardów w dziedzinie szkolenia. Problem ten pojawia się na posiedzeniach gremiów CCBE dosyć często i bywa w związku z tym referowany w kolejnych sprawozdaniach. Warto zatem zwrócić obecnie uwagę jedynie na podstawowe kierunki dyskusji na ten temat. Po pierwsze – podkreśla się, że pierwszorzędnym zadaniem jest uzyskanie zhar-

monizowanego poziomu usług w różnych krajach. Po drugie – że mimo zróżnicowanych pól prowadzonej praktyki, każdy adwokat z któregośkolwiek z krajów unijnych powinien posiadać podstawową wiedzę na temat reguł prawa UE, prawa porównawczego oraz nowoczesnych technik umożliwiających dostęp do koniecznych w związku z tym informacji. Po trzecie – reformowanie systemu szkoleń (zarówno dla adeptów do zawodu, jak i dla praktykujących już prawników) w poszczególnych państwach winno iść w kierunku stopniowego zmniejszania różnic. Po czwarte wreszcie – CCBE jest uprawniona do nakładania i egzekwowania ogólnych standardów szkolenia, w tym – znajomości wzorcowego kodeksu etyki uchwalonego przez tę organizację.

Jak zwykle, sporą uwagę delegatów zgromadzonych na Sesji Plenarnej przyciągnęły nadto sprawy: negocjacji GATS, prawnych aspektów migracji praktykujących adwokatów, unijnych prób harmonizacji prawa kontraktów oraz ujednoczenia metod rozstrzygania drobniejszych spraw cywilnych o charakterze transgranicznym, a także nowych tendencji w ustawodawstwie Unii Europejskiej poświęconym zapobieganiu procederowi prania brudnych pieniędzy oraz obowiązkowego ubezpieczenia prawników od odpowiedzialności cywilnej.

Miejsce najbliższego, czerwcowego posiedzenia Stałej Komisji CCBE oraz Komitetu PECO – to Kraków.

Ewa Stawicka